Пише: Вељко Ђурић Мишина
понедељак, 10 јануар 2011 02:35

Већ неколико година за редом, у Загребу римокатолички свештеници служе мису задушницу на годишњицу смрти Анте Павелића, поглавника Независне Државе Хрватске. Због тога се дигла „прашина“ у београдским медијима.

Опрости им Господе, јер не знају шта раде! Ово се не односи на свештенике већ на новинаре. Да имало знају о хришћанским обичајима, знали би да је задушје врста свештене радње која се чини оном ко је био крштен, а на тај начин део Цркве.

Хрватски медији нису се превише бавили тим догађајем у загребачкој цркви. То је код њих већ традиција. Што би се они бунили када је Павелић радио за Хрватску. Уосталом, то је ономад признао и Фрањо Туђман а недавно потврдио и Андрија, син Андрије Хебранга, прочелника хрватских комуниста, тврдњом да су његов отац и Макс Лубурић радили за Хрватску, свако на свој начин.

Папа је дочекао у својим одајама Марка Перковића Томпсона. Оног који пева о Јури Францетићу и Мати Бобану, а омладина диже руке у вис и узвикује: Спремни! То је њихово право. Зашто бих се ја тиме бавио. Ја би да говоримо о мојима. А тешко ми је јер моји још ратују међусобно, једна страна тражи гроб а друга би да тог покојника још једном да стреља.

Један део мојих архијереја запела да 2013. дочека папу у Нишу иако је одавно закључено у Патријаршији да се нису стекли услови за такав сусрет. Тешко да би римокатолички надбискупи и бискупи прекршили папине поруке. Уосталом, пажљиво анализирајте речи надбискупа београдског.

Већ неколико година за редом, у Загребу римокатолички свештеници служе мису задушницу на годишњицу смрти Анте Павелића, поглавника Независне Државе Хрватске. Због тога се дигла „прашина“ у београдским медијима. Хрватски медији нису се превише бавили тим догађајем у загребачкој цркви. То је код њих већ традиција. Што би се они бунили када је Павелић радио за Хрватску.

Да ли можете замислити да су којим случајем Срби били „власници“ Јасеновца а Хрвати страдали у њему? Да ли можете замислити колико би се о томе причало? Да ли можете замислити какве би казне Срби доживели?

Неслога мојих архијереја је већ постала негативна традиција. Код римокатолика тога нема! Они су веома сложни и јединствени када је у питању интерес Римокатоличке цркве као целине.

Историја нас опомиње бројним примерима. Ово је један.

Када је својевремено 1950. започело снимање домаћег, југословенског, филма по роману Симе Матавуља „Бакоња фра Брне“, група веома добро позиционираних римокатоличких свештеника је писала Јосипу Брозу Титу како би заштитили углед своје Цркве:

Маршалу Југославије

Јосипу Брозу Титу, Предсједнику Владе ФНРЈ

Друже Маршале!

Док с једне стране човјек мора с признањем истакнути настојање наше филмске продукције, да би народу пружила што више домаћих филмова, потписани морају с друге стране са жалошћу констатирати неугодну чињеницу, да гдјекоји од тих домаћих

филмова нападају управо тенденцијозно католичко свећенство пиказујући га непријатељем народа и државе.

То је случај с филмом под насловом „Славица“ посебно с филмом „Језеро“, против којега је протестирао и сам радни колектив Јабланице („Борба“ од 8. 07.1950), али све ће премашити најновији филм „Бакоња фра Брне“, који се уз велику рекламу и трошкове инсценира у Загребу.

Аутори филма „Бакоња фра Брне“ не мисле остати на Матавуљевом приказу, него ће његов памфлет потенцирати до највеће мјере и претворити га у тенденциозни нападај на католичко редовништво уопће а на фрањевце напосе. Ханжековић тврди, да Матавуљ „своје фратре сматра изразитим представницима експоататорске класе, лењивцима, ждерањама, и моралним покварењацима, да то коначно окруни називом сити докоњаци...

Филм „Бакоња фра Брне“ имао би бити израђен према истоименом роману српског православног писца Симе Матавуља, који је у том дијелу – иако можда без рђаве тенденције – дао прави памфлет против фрањеваца провинције Пресветог откупитеља у Далмацији. Премда није ни мало познавао живота ни рада тих фрањеваца, Матавуљ их је ипак приказао као „сите докоњаке“ и људе без икаквих идеала. Међутим аутори филма „Бакоња фра Брне“ не мисле остати на Матавуљевом приказу, него ће његов памфлет потенцирати до највеће мјере и претворити га у тенденциозни нападај на католичко редовништво уопће а на фрањевце напосе. Док се у прије споменутим филмовима католички свећеник појављивао као споредно лице, у томе ће најновијем филму сам садржај бити само из фрањевачког самостана и сва главна лица сами фрањевци!

Како ли ће фрањевци бити приказани, најбоље тумачи сам аутор сценарија и режисер филма Федор Ханжековић у свом чланку: Екранизација Матавуљевог Бакоње. Нацрт једне концепције, који је штампан у првом двоброју нове Филмске ревије, Загреб, март-април стр. 4-8.

Ту Ханжековић тврди, да Матавуљ „своје фратре сматра изразитим представницима експоататорске класе, лењивцима, ждерањама, и моралним покварењацима, да то коначно окруни називом сити докоњаци... Исто тако..., податци о њихову додворавању

бечком ћесару недвоумно говори о томе, да је Матавуљ, кроз своје духовите податке у кроници самостана, видио у фратрима народне издајице.“ (стр. 4)

Како се одијозно тенденцијозна та работа аутора новога филма, најбоље показује чињеница, да се аутори филма нимало не обазиру на знанствено утврђену истину, да је Матавуљ у свом назови-роману у ствари приказао живот и људе из православног манастира Крупе (испод Велебита), како то он сам признаје.

Према таковој „концепцији“ Матавуљевог дјела, без обзира на његов садржај, израдит ће се нови филм, којему ће – како Ханжековић изријеком пише – бити изнесен „живот фратара и живот сељака. С једне стране лангерење (sic!) и доконост, с друге стране работање. С једне стране самостан као банка, с друге стране сељаци зајмопримци уз лоповске камате... Но поред тога треба нам лик од фратара свијесно превареног и експлоатисаног сељака.“ (стр. 7)

У филму ће наступати посебно пет жена, од којих су четири жртве фратарског неморала, према Ханжековићу ове: „Јелица (младо сељаче, Бакоњина прва љубав), Катица (у Матавујевом дјелу Јелица, љубавница фра Јакова), Маша (крчмарица, бивша Брнина љубавница) и Цвита (Машина кћи, будућа Бакоњина љубавница). Најважније су за лик Бакоње Јелица и Цвита, које дјелују контрастно. Јелица као прва Бакоњина чиста љубав, а Цвита као дијете фратарског бордела“... (стр. 7)

Ханжековић говори о „трговању мисама“, о „фратарским пијанкама“, о „стварању чуда“... што ће ући у филм, којему је сврха да младога Јерковића доведе до „заређења и дефинитивног уласка у самостан“. Тај завршни улазак у самостан мора бити дат као трагичан финале једног младог упропаштеног живота. Кад се за њим затворе самостанска врата, треба то схватити као смрт једног поштеног човјека и његов улазак у живот, што је он додуше прозрео и презрео, али којему је подлегао и у којем ће наставити да живи „утртим путем“ друштвеног паразита и „ситог докоњака.“ (стр. 8)

Персифлажа и памфлет напухани су, дакле, у том филму до крајњих граница! И тако се руглу изврга и неправедно осуђује фрањевачки Ред у Југославији, и то онај Ред, који је дао Грабовца и Качића, Јукића и Мартића, Бакулу и Буцоњића, Скрабца и Сатнера и стотине других народних људи, који су у петстогодишњој повијести свога Реда у нашој земљи живјели и трпјели са својим народом и пожртвовано дали све од себе за његово

добро...

Како се одијозно тенденцијозна та работа аутора новога филма, најбоље показује чињеница, да се аутори филма нимало не обазиру на знанствено утврђену истину, да је Матавуљ у свом назови-роману у ствари приказао живот и људе из православног манастира Крупе (испод Велебита), како то он сам признаје. У свом аутобиографском дјелу Биљешке једног писца (Љетопис Матице српске 1898-1903, па двапут напосе отиснуто) описује Матавуљ свој живот у том манастиру гдје се спремао да и сам постане калуђер, па додаје ове дословне ријечи:

„Најглавније је то, што је много лица у Фр. Брни (то је наш роман) – Срдарина, Букар, Стипан Которанин, Пјевалица – поријеклом из манастира Крупе и његове околине (стр. 19. издање Српске књиж. Задруге, књига 290, Београд 1939).

Из свега наведенога излази, да је нови филм неправедан и неоправдан нападај на католичко редовништво уопће и на фрањевачки ред напосе, па се потписани осјећају повриједђеним па тиме и сметаним у свом настојању, да заједно са својом Браћом учине све, што је у њиховим силама, како би успјешно сурађивали у изградњи наше земље, те свом народу помогли гдје само могу. Није извјесно, да ли то приказивање и на сам народ не би дјеловало неповољно; а тај ризик бар за садање вријеме сматрамо непотребним.

Зато се потписани обраћају Вама, Друже Маршале, да би сте својим високим упливом спријечили тај атентат на наш добар глас и обранили нас од јавног блаћења нашега живота и рада и све наше часне прошлости.

У искреном увјерењу, да ћете учинити све потребно, да се и тај покушај спријечи и будући слични онемогуће, унапријед топло захваљујемо.

Смрт фажизму – слобода народу!

Фрањевачки Провинцијали Југославије

Фра Карло Нола, провинцијал у Сплиту

Фра Теодор, провинцијал Љубљана

Фра Никола Скапијак, провинцијал у Загребу

Фра Петар Влашић, провинцијал у Задру

Фра Јосип Маркушић, провинцијал Сарајево.

ПС: Маршал Јосип Броз Тито је добио писмо и пажљиво га прочитао. Потом је на првој страни, латиницом, плавим мастилом написао:

„Другу Марку

Неразумијем шта се снима сада такав филм као да нема паметнијих и актуелнијих проблема за филмовање. Ја сматрам да то треба забранити, јер нам фрањевци сада могу користити за сламање утицаја Ватикана.“

(Документ се налази у Архиву Југославије: АЈ, 838, II-10)